حکم عملی تخییر در جمع بین روایت حمام و یقطینی

شاگرد۲: با این بیانی که فرمودید رؤیت قبل از زوال چه فایده‌ای دارد؟ می‌فرمایید گاهی قبل از زوال دیده می‌شود و گاهی بعد از زوال. سائل می‌داند که بعد از زوال را باید روزه را ادامه بدهد. حضرت نسبت به قبل از زوال می‌فرمایند که روزه را بگیر. با این بیان اصلاً روایت های رؤیت قبل از زوال، کلاً کنار باید برود. تعارض پیدا می‌شود. چون آن‌ها می‌گویند اگر دیده شد ماه برای شب قبل است، ای می‌فرمایید امروز از ماه رمضان است ای امروز از ماه شوال است. این روایت می‌گوید از ماه رمضان است، بنابر اینکه اگر از ماه شوال باشد تعارض پیدا می‌شود. حال ای امروز اول ماه شوال هست ای امروز روز سیام ماه رمضان است؟

استاد: فرمایش شما خوب است. شما می‌فرمایید: تو دو موضوع درست کردی، اما عملاً چه کنیم؟ اگر قبل از زوال دیدیم، چه کنیم؟ جمع بین روایت حمام و یقطینی مفهومی شد و تکاذب به این معنا که هر دو دروغ است، نشد. اما تعارض به این معنا که وظیفه فعلی من چیست، نه. خُب حال عملاً تعارض شد، قاعده تعارض چیست؟ اگر بگوییم تکاذب، یکی از آن‌ها دروغ است. خُب ما که نمی‌توانیم سراغ دروغ برویم. اما اگر با این مقدمه گفتیم تکاذب ثبوتی نیست، خُب وقتی دو روایت در مقام عمل دو جور تعیین می‌کند، تخییر می‌شود. یعنی ما تعارضی داریم که ثبوتا تکاذب ندارند. می‌گویند: می‌توانی و مخیر هستی که اینطور بگیری ای آنطور بگیری. طبق قاعده عرض می‌کنم. یعنی ما به یک تعارضی نرسیدیم که تکاذب ثبوتی است و مجبور باشیم که دروغ را بگیریم. البته بر سر تکاذب هم در «الجمع مهما امکن» بحث است. ولی اینجا اصلاً آن فضا نیست. دو روایت با دو بیان است که تکاذب ثبوتی ندارند. در مقام عمل چه کنم؟ خُب این یک راه است و این هم یک راه است.

شاگرد۲: یعنی یکی بیست و نه روزه بگیرد و دیگری سی روزه؟ تخییر به چه معنا می‌شود؟

استاد: تخییر یعنی می‌توانید بخوری و می‌توانید نخوری.

شاگرد۲: یعنی یک نفر می‌تواند تخییر کند و سی روزه شود، یکی می‌تواند بیست و نه روزه بگیرد؟

استاد: بله، این تخییر افرادی به این صورت می‌شود. افرادی یعنی جامعه. حال مباحث دیگری هست که بعداً عرض می‌کنم.

شاگرد: تخییر به این صورت خلاف ارتکاز نیست؟ ولو در مقدمات ثبوتی خوب بود.

استاد: ارتکاز را در این چند دقیقه مقدمه آن را بگویم.

بازبینی #1
ایجاد شده 6 نوامبر 2025 15:42:04 توسط ... .
به روزرسانی شده 6 نوامبر 2025 15:42:57 توسط ... .